

Herrnhuts Brödrämission

NR 1 och 2 2023

ingång

När allt kör ihop sig

Har du varit med om, någon gång, då det verkar som om allt runt omkring dig liksom sammansvurit sig för att ställa till det för dig? Vissa dagar, särskilt då vi har mycket att göra kan vi hamna i situationer som får oss att undra: ”Vad har jag gjort för att jag måste drabbas av allt detta?” Det är naturligtvis en enfaldig fråga, men fullt förståelig. Jag tror inte att de besvärligheter vi drabbas är ett straff för våra synder. Jesus själv förkastar den tanken i Johannes 9:e kapitel, men frustrationen vi kan känna ibland då allting liksom vänder sig emot oss är i högsta grad verklig och vi behöver lära oss att hantera den.

Herrnhuts Brödramission

nr 1 och 2 2023

Ansvarig utgivare och text där inte annat anges:

Klas Lindberg, präst

Layout och illustrationer:

Kerstin Lindberg

Foto där inget annat anges:

Klas Lindberg, Olle Jonasson,
Föreningen Svenskbyborna,
Stiftelsen Strömsborgs Vilohem

Under en ovanligt pressad arbetsperiod, hade jag till min glädje lyckats få ihop cirka åtta A4-sidor text till denna tidning. Men ett feltryck på datorn gjorde att allt försvann!

Ska man bara skratta åt eländet?!

Det ger ju i alla fall lite endorfiner = ny positiv energi.

Nej, det är bara att börja om från början! I alla lägen får vi ta till sig orden i Filipperbrevet 4:4-7:

Gläd er alltid i Herren.

Än en gång vill jag säga: gläd er.

Låt alla människor se hur fördragsamma ni är. Herren är nära. Gör er inga bekymmer, utan när ni åkallar och ber tacka då Gud och låt honom få veta alla era önskingar. Då skall Guds frid, som är mera värd än allt vi känner, ge era hjärtan och era tankar skydd i Kristus Jesus.

Vilka löften! De ger oss kraft i alla livets skiftande situationer!

Med dessa ord vill jag önska dig en välsignad vår och sommar!

Din tillgivne

Klas Lindberg

OLLE

...har insett att inte räcker med att bara prata. Ibland behövs också ett rejält handtag. Han använder sina rika livserfarenheter för att hjälpa andra och är fortfarande nyfiken på livet.

Sedan ett par år har han sökt sig till vår gemenskap och i månadsskiftet mars/april i år fick vi förmånen att besöka Albanien tillsammans.

Det blev en spännande resa....

I en stor intervju i Svenska Dagbladet från den 4 april 2023 möter vi häktespastorn Olle Jonasson. I artikeln berättar Olle om sina erfarenheter från tolv år inom kriminalvården, 7 år på Norrtäljeanstalten och de sista 5 åren på Sollentunahäktet. Där har han närmare 30 stöd- eller själavårdssamtal i veckan.

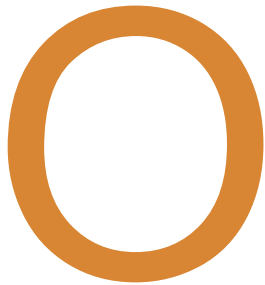
De intagna, som ofta är gängkriminella upplever inte sällan sitt livs största kris på häktet och många är öppna för att samtala om existentiella frågor. Det kan handla om skuld och förlåtelse, meningen med livet och frågor om Gud.

Förutom att stå till tjänst för samtal – under tystnadsplikt, leder Olle också andakter i häktet.

Under vissa samtal kan Guds närvaron kännas starkare än i kyrkan då de intagna öppnar sig för sanningen och ljuset från evangeliet tillåts sippra in i deras inre.

Somliga frågar om det inte är farligt att sitta på tu man hand och samtala med djupt kriminella Inga vakter tillåts närvara vid dessa tillfällen, men Olle har alltid med sig ett larm, som han dock hittills aldrig behövt använda.

Jag har fått lära känna Olle som en man med stort hjärta, en god lyssnare som verkligen har omsorg om dem han möter. Hela människan till ande, själ och kropp är föremål för hans omsorg. Han vill förmedla frid från Gud till människor och människor emellan.

Olle Jonasson föddes 1954 i Skåne, men växte upp i Blekinge. Olles pappa var först pastor men kom sedan att arbeta på Volvo i

Olofström. Då Olle var 14 år flyttade hela familjen till Stockholm och slog sig ner i Hagsätra. Pappan fick anställning som hotellvaktmästare på Frälsningsarméns hotell i Stockholm, ett arbete som han älskade och behöll till sin pensionering. Mamman var framförallt hemmafru, men åtog sig också att vara vicevärd i huset där de bodde.

Studenten avlades i Hagsätra gymnasium och därefter blev det studier på socialhögskolan i Örebro fram till socionomexamen 1980.

Mellan 1980 och 1990 var Olle anställd av Ebeneserkyrkans sociala stiftelse och byggde tillsammans med Sune Andersson upp ett storartat arbete bland missbrukare vid Mariatorget.

1990 till 1992 gav sig Olle med hela familjen väg till Uganda för att verka som missionär. Ett av barnen föddes i Kenya. Det blev en spännande och givande period. Olle fick en djupare kulturförståelse och insåg vikten av att man först måste lära sig förstå en kultur innan man kan kommunicera in i den och nå fram till människorna. Han ledde ungdomsverksamhet på fängelser och drog iväg på motorcykeln med en evangelist

på bönpallen för att missionera i byarna runtomkring.

Väl hemma i Sverige blev det teologistudier och 1999 avskildes Olle som pastor för Baptistsamfundet. Mellan 2000 och 2006 arbetade han som baptistpastor på halvtid i Norrtälje och den andra halvan som pastor vid Norrtäljeanstalten. Olle var också en period aktiv i Brommadialogen med Harry Månsus m.fl.

Han har under många år verkat inom socialtjänsten i Stockholm. Sedan 2018 är han anställd som kriminalvårdspastor vis Sollentunahäktet på 70 % och ledare för ”Rastplats Söder” 10 %, en gemenskap som firar nattvard varje tisdagkväll i Andreaskyrkan på Söder.

Olle har sina rötter i pingströrelsen och var medlem Filadelfiakyrkan i Stockholm. Han och några hans vänner gick dit, nästan alltid klädda i blå jeansjackor och jeansbyxor. De kallades ”proggarna” och möttes inte alltid av förståelse. 1980 tog han steget in i Baptistkyrkan, numera Equmeniakyrkan. Till stor del hängde detta samman med det diakonala arbetet i Ebeneserkyrkan, vid Mariatorget.

De allra viktigaste impulserna för sitt kristna liv fick dock Olle från Jesusrörelsen på 70-talet. Han var trött på alla religiösa fraser och längtade efter en personlig relation med Gud. I Jesusrörelsen fann han äkta kärlek och en tillbedjan som kom från hjärtat. Under universitetsstudierna i Örebro fick han upp ögonen för kyrkans och inte minst nattvarens betydelse.

Några år in på 2000-talet gick Olle igenom en skilsmässokris och en andlig ökenperiod följde på ett par år. Olle fick en upplevelse av Guds handlande under en nattvardsgudstjänst i Allhelgonakyrkan, dit han gått motvilligt. Prästen uttalade orden: ”Du som kände dig bortvald i livet; här har du en plats där du är älskad, hos någon som ville ditt liv.” De orden berörde honom. När han sedan gick fram för att ta emot nattvardens bröd sade prästen: ”Jag har själv varit där. Kristi kropp för dig utgiven.” Då tänkte Olle: ”Jaha, Gud, du har alltså inte glömt bort mig.” Det nattvardstillfället blev en vändpunkt och Olle kände att han blev hel på insidan.

När det gäller arbetet på häktet tänker inte Olle så här längre: ”Jaha, nu kommer jag med Jesus till de intagna.” Istället tänker han att Jesus redan är där. Vi läser ju i Matt. 25: ”jag var i fängelse och ni besökte mig...” Med den inställningen blir samtalen ofta väldigt laddade av Guds närvaro. Jag får så mycket tillbaka. Det blir väldigt avskalade samtal som ofta leder till ett andligt uppvaknande. Jag sår ord av försoning, förlåtelse och upprättelse. De här killarna och tjejerna, som ofta är väldigt unga är utlämnade och helt förledda av den gängkriminella mentaliteten.

Häktena är överfulla nu och utvecklingen i samhället mot alltmer våld måste stoppas. Alla goda krafter behövs, civilsamhället, polisen, socialtjänsten och kyrkan. I häktesgudstjänsterna möter de intagna Guds ord och i det enskilda samtalet får jag uppleva hur många anförtror sig till mig, eftersom de vet att de kan lita på mig. Tystnadsplikten är avgörande! Jag får vara en pusselbit i detta arbete och bidra med att ge hopp utifrån ett kristet perspektiv.

Till sist Olle: du var ju med mig till Albanien nyligen. Hur upplevde du den resan?

Det var en väldigt annorlunda resa. Det som gjorde det starkaste intrycket på mig var det nystartade arbetet i Lezhë.

Att se alla dessa fantastiska barns ansikten och deras föräldrars glädje över arbetet berörde mig verkligen. Sedan måste jag erkänna att landskapet är väldigt vackert. Lägre med ungdomsledarna i Pogradec var mycket uppmuntrande och jag blev imponerad över vilket nära samarbete ni har med människorna ni arbetar med.

Det var en förmån att få se hur öppet och uppriktigt ni kommunicerar med varandra. Jag har svårt att tänka mig ett bättre sätt att stötta det lokala ledarskapet och i det här fallet Dena som ju verkar som ensam präst, kvinna i en mansdominerad värld.

Mötet med pionjärerna som grundade kyrkan i Tirana blev pricken över i:et. De har verkligen åstadkommit en stor förändring under sin livstid i ett tidigare totalt ateistiskt land.

Klas Lindberg

Anders Carl Rutström

1721 föddes den 30/11 i Luleå , Gammelstad
(Eftersom Anders Carl Rutströms far varit karolin och Karl XII hade dött den 30 november, samma dag som den lille pojken föddes och det också råkade vara aposteln Andreas dag fick han heta Anders Carl.),

1758 blev kyrkoherde i Hedvig Eleonora kyrka i Stockholm

1766 -70 landsförvisades till Danmark och Tyskland

1772 dog den 27/10 i häktet på Stockholms slott.

Bakom dessa summariska noteringar döljer sig en dynamisk personlighet, en outtröttlig förkunnare, en radikal politisk aktivist och en älskad men också starkt ifrågasatt kristen ledare.

PREDIKANTEN
Anders Rutström var sannolikt den mest färgstarke herrnhutiske predikanten under sjuttonhundratalet i Sverige.

Rutström hade gripits av den herrnhutiska väckelsen som ung och attraherats av dess radikala fromhet, framförallt dess betoning av den överväldigande kärleken som Frälsaren visat i sin offerdöd på korset. Rutström gjorde sig känd som en mäktig väckelsepredikant som predikade med sådan eld och kraft att de många kyrkobesökarna riskerade att trampa ner varandra. Han hade studerat vid universitetet i Greifswald, i norra Tyskland och blivit teologie doktor 1756. Sin lärdom till trots förföll han aldrig

till ett predikospråk som gick över huvudet på åhörarna. Istället var han en mycket omtyckt förkunnare med sin varma, ibland något sentimentala ton. Han predikade alltid direkt från hjärtat, utan koncept.

Av somliga höjdes han till skyarna, andra menade att han var en vällusting och sannerligen inte förde något exemplariskt liv. Att han aldrig använde koncept retade hans antagonister som fick svårigheter att hitta angreppspunkter i förkunnelsen. Folk gömde sig i bänkarna och antecknade sådant som kunde användas emot honom. Det berättades att klockarens hustru gömt sig i trappan upp till predikstolen för att kunna komma på kyrkoherden med något att anklaga honom för.

Vid pennan Klas Lindberg.

Källor: Riksarkivet, E.J Ekmans ”Inre missionens historia” samt Andreas Holmberg, församlingsarbetare i Enångers – Njutångers pastorat.

I sin kristocentriska förkunnelse vände han sig både mot pietismens lagiskhet och ortodoxins döda renlärighet.

Följande strof som han skrev i Sions Nya Sånger 1778 uttrycker väl hans andliga hållning:

*Tro och älska, det är saken,
allt på kärlek kommer an.
Kärleken uppfyller lagen,
tron ej annat göra kan.
Den, som tror, skall salig bliva,
den, som älskar, livet får.
Gode Jesus, värdes giva
att din kärlek om mig rår!*

P RÄSTEN

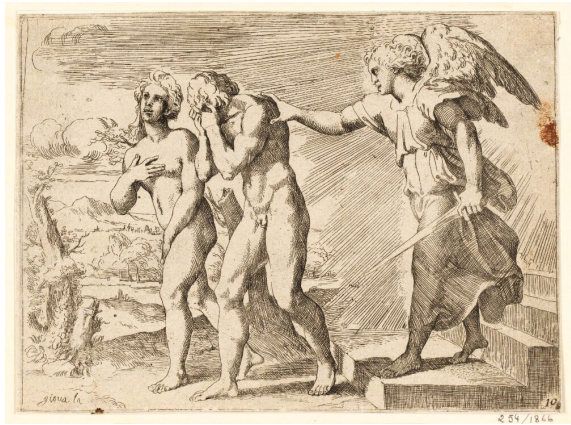
Anders Rutström var son till fältväbeln Nils Rutström och hans hustru Brita. Han skrevs in som student vid Uppsala universitet vid knappa 20 års ålder och prästvigdes för Härnösands stift i Västerås domkyrka den 14 december 1745, 24 år gammal. Han blev först komministeradjunkt i Storkyrkan i Stockholm. Där uppehöll han också rektorstjänsten i två år vid Maria Magdalena lilla kyrkskola, samtidigt som han av magistraten hade fått uppdraget att undervisa vid stadens häkten och vara bataljonspräst vid Artilleriet. 1747 gifte han sig med Brita Stiernman från Bjärträ i Ångermanland. De fick sju

barn tillsammans, av vilka endast två, en flicka och en pojke, uppnådde vuxen ålder.

Den 24 februari 1750, höll han en predikan i Storkyrkan som kom att påverka hans liv i hög grad. Predikan kallades ”Om gudaktighetens hemlighet”, i vilken han kraftfullt gisslade ytligheten i tron hos prästerskapet i Stockholm. Stockholms konsistorium, alltså stadens kyrkoherdar, reagerade skarpt och anklagade honom för irrlära, trots att lag och evangelium, synd och nåd, framställdes på klassiskt lutherskt vis i predikan.

Rabaldret kring ”Gudaktighetens hemlighet” var bara början på en till synes oändlig serie av anklagelser för bristande renlärighet. De juridiska processerna

"Utdrivandet ur paradiset"
av Giovanni Lanfranco
Foto: Anna Danielsson
Nationalmuseum

höll på i årtal, med nya åtalpunkter och motsvarande överklaganden. Flera gånger blev Rutström tillfälligt avsatt, misstänkt för att förespråka den osunda herrnhutismen.

Trots allt lyckades Rutström 1758, vid 36 års ålder, avancera till kyrkoherde i Hedvig Eleonora församling. Att detta kunde ske berodde till stor del på det tal han höll till Artilleriregementet 1756. Ett försök att avsätta kungen hade just avslöjats och slagits ner. I det talet hade Rutström mycket starkt tagit avstånd från alla tankar på kungligt envælde. Striden hade alltså rört kungens makt gentemot folkets.

Tiden som kyrkoherde i Hedvig Eleonora blev ingen vilokur. Den pietistiske prästen Peter Murbeck hade sedan 1750 tjänstgjort som komminister i Hedvig Eleonora församling. Murbecks allvarliga och rannsakande predikningar gjorde intryck, men det klagades över att han aldrig predikade tröst utan kyrkobesökarna fick ängsliga återvända hem.

Nu uppstod den märkliga spänningen att i samma församling, kunde åhörarna känna piskan vina över synden i högmässans predikan som hölls av den pietistiske och lagiske Murbeck medan Rutström i aftonsångens gudstjänst gjöt nådens olja över de upprörda vågorna. De båda herrarna kom aldrig riktigt nära varandra, men de respekterade varandras uttalande nit att vinna själar för Kristus.

Trots allt var detta en tid av blomstring i församlingen och många människor fick ta emot evangeliets frigörande kraft.

Här kommer ett utdrag ur en av hans predikningar:

"Att hela världen blev förtappad i Adams fall, det är sant; att döden kom över alla människor, det är ock sant; att lagens helighet och stränghet fördömde alla människors barn evinnerligen, det är ock sant; att vi äro allesammans syndare och hava intet att berömma oss av inför Gud, det är sant. Men att Gud var i Kristus och försonade världen med sig själv, det är ock sant, att han blev gjord till synd för oss, på det att vi skulle varda Guds rättfärdighet genom honom, det är ock sant; att Jesus haver sålunda frälsat allt det, som förtappat är, det är ock sant; att han haver nederslagit djävulens gärningar, det är sant; att vi nu sålunda alla i Jesus hava fått nåd för nåd, det är, ära vare Gud, visst och visserligen sant! Därför bekänna vi: Jag tror, att Jesus Kristus mig förtappade och fördömde människa haver förlöslat, förvärvat och vunnit ifrån alla synder, ifrån döden och djävulens våld."

1900-tals-replika av
1700tals-hatt för officer,
Armémuseum

POLITIKERN Rutström var lika radikal i sitt politiska ställningstagande som i sin förkunnelse. Det var också troligen pga. sin antiroyalistiska inställning som han 16 år efter att han blivit kyrkoherde i Hedvig Eleonora sattes i häktet på Stockholms slott för att sakta tyna bort. Kung Gustav III vågade helt enkelt inte låta honom verka i frihet efter den nya, mer framgångsrika, kuppen 1772 som hotade kungamakten. Han var medveten om Rutströms retoriska begåvning och förmåga att elda massorna. Rutströms liv präglades i hög grad av politiken. Han levde under frihetstiden då det inte var ovanligt att ett starkt andligt engagemang parades med ett starkt politiskt. Sverige hade upphört att vara en diktatur då det kungliga enväldet föll. Svenskarna delades inte längre bara in i fyra stånd utan även i två partier, hattar och mössor, vilka turades om vid makten. Rutström anslöt sig till hattarna. Den omfattade företrädesvis adeln. Namnet fick man eftersom man borde vara ”karl för sin hatt” och inte vika ner sig för ryssen

utan ge igen för det lidande som ryssarna tillfogat det svenska folket. Antiryska utrikespolitik parades med satsningar på den inhemska industrin. Motståndarna fick heta mössorna eftersom de enligt sina antagonisterna pratade i ”nattmössan”. Deras ledare hette Arvid Horn. Han var en fredsivrare och menade att landet nu måste få lugna och ro för att kunna återhämta sig. Arvid Horn var också emot hattarnas vidlyftiga hantering av statsfinanserna. Rutströms politiska ställningstagande var troligen huvudorsaken till Rutströms landsförvisning 1766, just när mössorna återtagit makten, liksom anledningen till att han fick återvända hem 1770, då hattarna åter styrde landet. Det var inte vanligt att man brukade utvisa politiska motståndare ur landet. I Rutströms fall bidrog sannolikt hans påstådda villoläror, dvs. kopplingen till herrnhutismen, till landsförvisningen. Att Rutström slutade sitt liv i häktet på Stockholms slott den 27 oktober 1772 var dock en mer entydig följd av hans politiska engagemang mot kungamakten och ställningstagandet för 1720 års regeringsform.

”Vid 6 års ålder kom jag under information i Maria skola. Min förste informator var doktor Rutström, som älskade mig mycket. Av honom har jag lärt stava, med en liten pinne som då brukades med ett litet hästhuvud på.” Så skriver Carl Michael Bellman i sin ”Levernesbeskrivning” om sin förste lärare Anders Rutström. Bellman blev 1700-talets främste svenske poet. Även hans lärare Rutström hyste en stark kärlek till poesin.

Carl Michael Bellman, Litografi av Per Kraft d ä 1700-tal, Nationalmuseum

LAMMETS FOLK

Lammets folk och Sions fränder,
lilla hop av köpta får,
som till himlens arveländer
uppå törnestigar går,

Salems barn och Guds församling,
lilla skepp och klena hjord,
som i världen är en främling,
och ett mål för våld och mord,
du dig skattar dock lycksalig
och ditt öde aldrig tungt,
Frälsaren, med nåd otalig,
är din sällhets medelpunkt.

Låt ock honom detta vara,
ty han är allena värd!
Sedan har det ingen fara
med ditt liv och hädanfärd.

Detta liv skall lustigt falla
under skygd av livets trå.
Herren, Herren, allt i alla,
är vårt tempel och palais,
där har fågeln funnit näste,
svalan bo och frian stat,
skrämda flyktingen sitt fäste,
trötta trälen sin sabbat.

P OETEN

I sångsamlingen ”Sions nya sånger” som utkom 1778 finns ett 90-tal sånger skrivna av Rutström. Han avslutade

ofta sina predikningar med att sjunga den sångtext han själv skrivit och som underströk budskapet i predikan.

Många av hans sånger sjöngs länge och i vida kretsar av vårt folk, särskilt inom låg- och frikyrkligheten. I den svenska psalmboken har Rutström dock aldrig varit representerad. Han skrev också profana dikter.

Nedan kommer ett exempel på hans andliga diktning. Den herrnhutiska tonen är tydlig. Dikten finns med i den frikyrkliga sångboken Psalmer och sånger.

Tro och älska, det är saken!
Allt på kärlek kommer an.
Kärleken uppfyller lagen,
tron ej annat göra kan.
Den, som tror, skall salig bliva;
den, som älskar, livet får.
Gode Jesus, värdes giva,
att din kärlek om mig rår!

Uppå denna helga grunden,
Gud, vår Gud och själaman,
göre Anden mig förbunden
och oss alla med varann,
att som lemmar i lekamen
vi må leva, trivas väl;
Jesu, låt i alla lammen
bli ett hjärta och en själ!

P APPAN

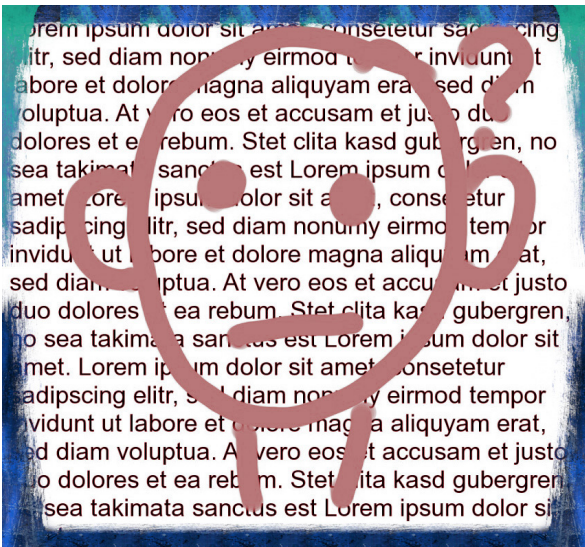
Om Rutströms familjeliv finns inte så mycket skrivet. Men vi kan anta att de prövningar som familjen utsattes för då bara två av de sju barnen nådde vuxen ålder satte sina spår. Carolin och Carl Birger blev dock till stor glädje för sina föräldrar.

Dottern Carolin gift Weltzin kom att arbeta som översättare. Tyskan och danskan hade hon kommit i kontakt med under pappas landsförvisning till Köpenhamn och Hamburg.

Sonen Carl Birger gjorde en gedigen akademisk karriär. Från att först ha studerat språk och naturvetenskapliga ämnen blev han efter en längre utlandsresa promovrad till medicine doktor i vid universitetet i Harderwijk i Holland 1793. Han hade starka litterära intressen och var god vän med biskop F. M. Franzén och skalden C. G. af Leopold som han arbetade med i Svenska akademien. Nära vänner var också Anna Maria och Carl Peter Lenngren som båda var ivriga herrnhutare. Carl Birger engagerade sig i en mängd ämnesområden och vännen Esaias Tegnér yttrade om honom i ett brev från 1826 att: ”Hans ända fel var det sällsynta att veta för mycket och verka åt för många håll.” Det är alltså ingen överdrift att påstå att det gick bra för barnen, faderns olycksöde till trots. Den sista tiden i häktet blev tung för Rutström och förvärrades av hans alltmer sviktande hälsa. Då barnens mor Brita avled den 18 juni 1772 fördystrades Rutströms sista dagar ytterligare. Anders Carl Rutström ligger anonymt begravnen på Hedvig Eleonora kyrkogård, utan angiven gravplats.

Om att predika ett levande budskap

Jag lyssnade till en predikan en gång som fick mig att längta bort. Egentligen var det inte en predikan. Det var närmast en akademisk utläggning som lästes upp innantill och kändes oändligt lång. Själva innehållet var det inget att anmärka på, rent teologiskt, men formen och framförandet var en katastrof. Den minskande men tappra skaran som höll ut ända till slutet verkade närmast lättad då prästen sade amen. Istället för glada ansikten möttes jag av trötta och lite bekymrade miner. Man kunde nästan höra tankarna i folks huvuden: Hur länge ska vi orka med dessa gudstjänster? Och hur ska det bli i framtiden? Kommer våra barn någonsin i framtiden vilja komma tillbaka till kyrkan?

Tack och lov upplevs många gudstjänster nuförtiden i Svenska kyrkan och andra kyrkor positivt. Långtråkiga predikningar förknippas vi mest med äldre tider. Man inser att kyrkan och gudstjänsterna i våra kyrkor måste både ge andlig näring och upplevas som relevanta.

Den kristna kyrkan har världens bästa budskap och världens mest välkända logotype, korset!

Då borde vi också vara världs bäst på att föra ut vårt budskap och kunna glädjas över hur det slår rot i allt fler

människor. Ännu är vi inte där. Men denna artikel önskar ge praktiska bidrag till hur vi kan kommunicera evangeliet på mer ett intresseväckande sätt.

Den klassiska retorikens insikter kan hjälpa oss att komma en bra bit på vägen. Självklart handlar predikan inte enbart om ord. Hela vår livsstil och inte minst Guds Andes verk i våra liv påverkar hur vårt budskap tas emot. Retoriken tar hänsyn också till sådana faktorer.

Men jag tror att vi behöver tala mer om detta i våra kyrkor. Ingen ska behöva lida sig igenom en gudstjänst. Det finns hjälp att få!

Och vi behöver samtala med våra förkunnare på ett kärleksfullt sätt och

uppmuntra dem till att fortbilda sig och utvecklas i sin viktiga uppgift.

Tyvärr är det de predikanter som anser att de minst behöver någon retorisk skolning, som allra mest behöver det!!

Retoriken kan inte bara hjälpa mig att kommunicera ett budskap på ett mer effektivt sätt, utan också erbjuda ett utmärkt analysredskap för åhöraren. Hon eller han kan få en större förståelse för de utmaningar en talare står inför och kan ge predikanten en mer konstruktiv uppmuntran. Då kommer vi också bort från de tomma fraserna som vi ibland uttalar av ren artighet: ”Tack för predikan”. När vi sedan kommit hem har vi glömt predikan.

En gång under en föreläsningsresa i Västerbotten ställde jag frågan till dem som samlats efter gudstjänsten:

"Hur länge har du varit en regelbunden gudstjänstbesökare?"

En äldre dam svarade: "Ungefär 64 år."

"Hur har du upplevt gudstjänsterna oftast?"

"Ganska förutsägbara", blev svaret "och ska jag vara helt uppriktig har vissa predikanter varit direkt tråkiga att lyssna till."

"Har du någon gång under dessa 64 år i kyrkan fått en möjlighet att tala om predikan och hur du/ni upplevt den?"

"Nej", blev det korta svaret.

Jag var tvungen att berömma henne för hennes pliktrogenhet och uthållighet, men samtidigt kändes det sorgligt att hon så sällan fått glädja sig över predikan.

Läran eller framförandet i fokus, eller både och?

I den lutherska kyrkan har läran alltid varit i fokus. Den är ju själva grunden för den kristna tron. Luthers reformation blev till en svidande uppgörelse med den falska gärningslära som smugit sig in i den katolska kyrkan. Även obibliska traditioner och annat tankegods fick stryka på foten. Luther var en frimodig och fängslande predikant som samlade stora skaror runt sin kateder och predikstol i Wittenberg. Att han höll sina predikningar på tyska och inte på latin skapade stora rörelser bland folket.

Äntligen fick den olärde bonden lyssna på en tydlig förkunnelse som han förstod!

Det storslagna i att Gud blivit människa i Jesus Kristus, blivit delaktig av människans synd och dött för hela mänskligheten öppnade sinnen på folket. De behövde inte längre vara rädda för Gud, eller betala för att få sina synder förlättna. Inombords jublade man och kyrkorna fylldes.

Det stora fokuset på den rätta läran i förkunnelsen gjorde dock att man i förlängningen glömde bort själva framförandet. Ganska snart förändrades

gudstjänsterna och allt större vikt lades vid predikan. Den tenderade därmed att uppta allt längre tid och utvecklades till att bli mer och mer av en lärouläggnig, särskilt inom den lutherska ortodoxin.

Då den primära ambitionen blir att vara dogmatiskt korrekt riskerar predikan att bli alltför teoretisk och förlorar lätt sin praktiska tillämpning. Det var i den miljön som pietismen och herrnhutismen föddes, med sin starka längtan efter ett mer hängivet kristenliv i linje med Nya testamentets intentioner.

Den katolska motreformationens uppfattning om retoriken gick i en annan riktning.

Det var framförallt de lojala jesuiterna som fick påvens uppdrag att försvara och utbreda den katolska tron. De hade förstått retorikens betydelse för att nå ut till människor. Människan består inte bara av en hjärna. Hennes känslö- och viljeliv måste också bli berört.

De jesuitiska universiteten i Europa under reformationen hade retoriken som huvudämne. Den dynamik som det retoriska intresset skapade fungerade som en magnet. På kort tid studerade över 17 000 studenter vid de olika jesuitiska universiteten i Europa medan de lutherska

hade som mest ca 3000 studenter. Många färgsprakande förkunnare fostrades vid de katolska universiteten och det sades att en god jesuitisk förkunnare skulle kunna få sina åhörare att både skratta och gråta inom tre minuter. Huruvida en sådan medveten talarstil är förenlig med spridandet av Kristi evangelium kan ifrågasättas men studenterna flockades i stort antal vid dessa universitet och reste sedan orädda ut över hela världen.

Historien har visat att medan den katolska kyrkan bedrev en aktiv mission över hela världen och ökade stort i antal höll sig

Lorem ipsum dolor sit amet, consetetur sadipscing elitr, sed diam non probo, et est temporibus ut labore et dolore magna aliquyam erat, sed diam voluptua. At vero eos et accusam et justo duo dolores et ea rebum. Stet clita kasd gubergren, no sea takimata sancto est Lorem ipsum dolor sit amet. Lorem ipsum dolor sit amet, consetetur sadipscing elitr, sed diam non probo, et est temporibus ut labore et dolore magna aliquyam erat, sed diam voluptua. At vero eos et accusam et justo duo dolores et ea rebum. Stet clita kasd gubergren, no sea takimata sancto est Lorem ipsum dolor sit amet.

Retoriken har en dödssynd och det är TRÅKIGHET. Ett tal eller en predikan får aldrig bli tråkig

Det handlar inte om att få folk att skratta eller gråta, men predikan måste på något sätt kännas angelägen.

En god predikan kan fånga vårt intresse direkt, hålla oss på helspänn, beröra oss på djupet och få oss att fatta avgörande och viktiga beslut som förändrar livet för alltid.

Ytterst är predikans uppgift att förmedla ett Guds tilltal till lyssnarna. Det är ett ohyggligt svårt uppdrag och förutsätter att predikanten ödmjukt anstränger sig att förstå och ta till sig textens budskap själv. Utan den helige Ande, Hjälparen står predikanten sig slätt. Anden känner djupen inom varje människa och är en oslagbar kommunikatör. Att söka Guds ledning i bönen är helt nödvändig i förberedelsen av predikan. Om predikanten själv blivit berörd av Guds tilltal är det naturligtvis lättare att beröra andra. Predikanten blir med hela sin person, med brister och förtjänster ett Guds språkrör.

Hela livet är på sätt och vis en predikoförberedelse. Men även en erfaren förkunnare måste lägga ner tid och omsorg i förberedelsen. Den får aldrig bli till slentrian.

I nästa nummer av Herrnhuts Brödramission kommer vi att ta upp tre viktiga retoriska begrepp som är till stor hjälp då vi vill nå fram med vårt budskap: ethos, logos och pathos.

Klas Lindberg

lutheranerna mest hemmavid i de olika tyska stadsstaterna eller i Skandinavien eller i Baltikum. De lutherska staterna hade anammat lutherdomen efter beslut uppifrån. Kungen eller fursten avgjorde landets framtida teologiska inriktning vilket också hade stor inverkan på den nationella identiteten. Någon religionsfrihet var det aldrig tal om.

Den missionsiver som uppstod långt senare inom lutherska kyrkan var en följd av framförallt herrnhutismens innerlighet och uppriktiga längtan att hela världen skulle få höra de goda nyheterna om att Guds kärlek i Kristus Jesus gällde hela mänskligheten.

Tyvärr har tanken att retoriken är mindre viktig hängt sig kvar i många lutherska sammanhang. Den anses inte vara helt rumsren. Frestelsen att använda retoriken som ett medel för manipulation eller maktmissbruk kan bli för stor.

Redan Aristoteles, som bland mycket annat skapat retorikens terminologi, var medveten om denna fara. Han menade att ”Vir bonus”, ”den gode mannen”, alltså talarens uppriktiga karaktär är en grundförutsättning för att ett tal ska uppfattas som trovärdigt och gott.

ETT STORT OCH HJÄRTLIGT TACK FÖR ERT STÖD TILL VÅR MISSION!

Tack vare er generositet kan vi fortsatt stödja arbetet i Sydafrika, Lettland, Uganda och Albanien.

Alla bidrag skickas oavkortat till våra partners

EVANGELISKA
BRÖDRAFÖRSAMLINGEN
STOCKHOLM

Sydafrika:

David William Daniels har i egenskap av generalsekreterare för hela den sydafrikanska Brödrakyrkans ungdomssektion fått ett stort ansvar. Han ser behovet av att uppmuntra de ungas kreativitet, inte minst på musikens område. Den herrnhutiska kyrkan i Sydafrika rymmer många unga musikaliska talanger. Den äldre generationen förstår inte den unga generationens behov av att uttrycka sin tro på ett sätt som motsvarar dagens kultur. Be om vishet för David Daniels så att han kan vara en god herde och lots för ungdomarna. De är nyckeln till framtiden.

Lettland:

Under långfredagen samlades högtidsklädda gudstjänstfirare utanför Ringi bönehus och firade gudstjänst tillsammans. I år var flera präster med. Man firade en typisk långfredagsgudstjänst utan predikan, men med läsning av påskens texter följt av en 5 minuters lång tystnad. Syndabekännelserna, som var personliga, skrevs ner på lappar och spikades upp på ett träkors, där de sedan brändes. Detta gjorde stort intryck på alla församlade.

Uganda:

Stödet till den unga kyrkan i Uganda har gett många positiva effekter. Församlingen har förts samman och många är engagerade i praktiskt arbete och alltfler deltar i gudstjänsterna. Människorna har blivit uppmuntrade i sin tro och framåtandan är stor. Man längtar efter att kyrkan ska bli färdig så att man kan stötta ett växande arbete på andra platser. Den utvecklingen är spännande!

Tacksamheten är stor över vårt ekonomiska stöd och vid ett besök i februari i år av bl. a. en biskop från Tanzania planterades träd för att i framtiden stå som en påminnelse om det historiska faktum att Uganda fått sin första herrnhutiska kyrka just på denna plats. Någon gång under hösten/vintern 2023 – 2024 ska den officiella invigningen äga rum.

Då ska det bli ett högtidligt firande och en sten ska resa med inskriptioner om vilka som gjort detta kyrkbygge möjligt.

Läraren, Fatbardha Akelpap utanför skol-lokalen med skylten, "Brödräfsamlingen i Lezhë".

På uppdrag i Albanien

Uppmuntrande besök i Lezhë

Det var närmare fyra år sedan vi hade möjlighet att medverka på sommarlägret i Albanien eller träna och stärka ledare i den unga kyrkan.

I april 2023 fick vi följa med Dena Furtuzi i arbetet. Alla sex församlingarna gläder sig åt att äntligen ha fått sin egen präst och varje gång hon besöker en församling blir kyrkan full!

Första anhalten var församlingen i Lezhë, som ligger några mil norr om Tirana vid kusten. Där stödjer Evangeliska

Brödräfsamlingen ett nytt arbete sedan årsskiftet. Fatbardha Akelpap som tidigare arbetade som lärare har lämnat sin tjänst och därmed gått ner i lön för att helhjärtat kunna ägna sig åt den spännande pionjäruppgiften.

Arbetet berör främst romer, en grupp som varit starkt åsidosatt under lång tid. Fram till mitten på artonhundratalet såldes romer som slavar på marknaden i Bukarest. Detta slaveri pågick i över 500 år. Ett sådant långvarigt förtryck påverkar självklart den egna självbilden, identiteten och kulturen. Romerna har ofta stängts inne i fattiga och smutsiga områden och har av samhället

och av eget val levtt isolerade i utstötthet. Det är inte ovanligt att möta attityden: ”Romer är hopplösa. De vill leva i fattigdom och bara gå runt och tigga.”

Därför var det en särskilt stor glädje att få möta dessa människor vars ansikten lyste då vi dök upp. Hela församlingen var samlad, barn i alla åldrar, mammor och pappor och äldre släktingar. Det gick inte att ta miste på deras glädje. Bardha, som hon vanligen kallas har gjort ett mycket gott arbete och den lilla lokalen på 60 kvm är full hela dagarna. Barnen får höra om Jesus, lära sig läsa och skriva, räkna m.m. liksom deras föräldrar av vilka många är eller har varit analfabeter. De flesta har muslimsk bakgrund, men den konkreta hjälp de fått med viss matutdelning och utbildning har fallit i god jord.

Utrustning och träning av ungdomsledare i Pogradec

Totalt samlades 22 blivande ungdomsledare och ledare till en helg på kyrkans fina lägergård i norra Albanien. Eftersom det var länge sedan sist som någon ledarträning kunde genomföras, var förväntningarna stora. Det var särskilt glädjande att hälften av deltagarna var killar och att det för första gången var någon som spelade gitarr och kunde leda oss i sångerna. Seminarierna handlade om att hitta sig själv, sin identitet i Kristus och att få kontakt med sin egen vilja och Guds.

Gruppsamtalen var intensiva och redovisningarna visade på stort engagemang och många kloka tankar. Som ofta med

ungdomar är det inte alltid så lätt för dem att förstå att nätterna är till för att sova på, men stämningen var god hela tiden.

En avstickare under eftermiddagen gjordes till staden Korche dit vi åkte för att inköpa en gitarrsträng.

Det besöket slutade med att vi fick en gitarrsträng av pappan till flickan i musikaffären.

En spontankonsert i deras hem blev följden och vi bjöds på godsaker.

Vi slogs av albanerna vänlighet och gästfrihet och tackade Gud för hans märkliga ledning. Lägre avslutades på Palmsöndagen i kyrkan i Pogradec som blev proppfull.

En av de finaste erfarenheterna från resan var alla samtal vi kunde ha med Dena. Att vara ensam präst i en kyrka och därtill kvinna rymmer många utmaningar.

För oss alla var det en förmån att få samtala om prästens vardag och dela erfarenheter.

Mycket tacksamma vände Olle Jonasson och jag hem och slogs än en gång av den goda frukt vårt samarbete ger.

Klas Lindberg

Vårt stöd till Ukraina skickas nu via **Svenskbyborna**, en ideell förening som sedan krigets start har gjort stora insatser och skickat många hjälpsändningar till Gammelsvenskby i östra Ukraina.

Läget har på senare tid förvärrats och eftersom byn ligger nära fronten utsätts man ofta för artilleribeskjutning. Tillgång till el och vatten har man inte haft på ett år.

Invånarna i Gammelsvenskby lider men hjälpen som trots alla problem når fram, ger också stor tröst.

Mitt i all nöd visar den att de inte glömts bort.

Rapporter från Gammalsvenskby

23 april Byn ligger i frontzonen sedan i november då den befriades från den ryska ockupationen. Det finns inte el och därmed mycket begränsat med vatten och internet. Det är cirka 300 kvar i byn efter den senaste månadernas terrorbombningar från ryska armén som ligger på andra sidan floden. Det har varit lite lugnare i byn de senaste dagarna. Våra modiga hjälparbetare på plats har kunnat dela ut presenningar och byggplast för att tillfälligt reparera förstörda hus. Dessa kördes ner av Sven Bjerlestam med föreningens senaste nödhjälpsändning från Sverige.

1 maj Idag är de 241 år sedan Dagösvenskarna grundade Gammalsvenskby, intill Dnipro i södra Ukraina. De blev tvångsförflyttade dit av Rysslands kejsarinna Katarina den Stora. Svenskbyborna levde där 150 år och behöll sitt svenska språk och traditioner. Efter svåra tider med världskrig, revolution och hungersnöd fick byborna tillstånd att resa hem till Sverige 1929. De flesta av dem stannade i Sverige, men några återvände till byn i Ukraina. De möttes av Stalins terror, Holodomor

och andra världskriget. Ukraina blev självständigt 1991 efter en folkomröstning. 2022 anföll Ryssland Ukraina och byn hamnade återigen i krig. De senaste dagarna har ryska armén åter börjat terrorbomba byn med artilleri och drönare, efter ett par lugnare dagar. 366 barn har evakuerats från Beryslav det senaste dygnet. Vi hoppas på att Ukrainas våroffensiv ska driva bort ryska armén från andra sidan floden snart, så byborna kan få leva sina liv i fred och frihet.

Tack för alla bidrag som fortsätter att komma in. Byborna är så tacksamma!

**Tillsammans är vi starka!
Slava Ukraini!**

Sofia Hoas

Ordförande i
Föreningen
Svenskbyborna

Vill ni bidra till vårt humanitära arbete i Gammalsvenskby:
Sätt då in pengar på
Föreningen
Svenskbybornas

Plusgiro: **187879-2**

eller Swish:

123 437 61 41

Följ med till Strömsborg lördag den 26 augusti

I år blir det ingen vårutflykt men istället förlänger vi sommaren med en heldag på Strömsborgs vilohem i det vackra Roslagen! Det blir frisk luft och promenader i vacker natur, god gemenskap, grillfest och spännande samtal, m.m.

Strömsborgs vilohem grundades 1910 genom en donation av söndagsskolläraren Lotten Hagelin. Hennes far hade skapat en förmögenhet genom kloka fastighetsaffärer i Stockholms innerstad

under 1800-talet. Lotten förblev ogift och som ensam arvinge testamenterade hon en del av förmögenheten till att skapa ett sommarparadis för i första hemvändande missionärer som behövde vila upp sig efter en lång och slitsam period i missionens tjänst.

Hon var starkt berörd av den folkväckelse som grep tag om sig i Stockholm i mitten på 1800-talet, främst runt lekmannapredikanten Carl Olof Rosenius. Ett uppflammande intresse för att föra ut evangeliet i de så kallade missionsländerna hade uppstått och Lotten ömmade särskilt för de missionärer som efter år av hårt arbete behövde vila. På Strömsborg kunde de njuta av kärleksfull omsorg, stärkande promenader, god mat och uppbyggliga sammankomster.

Idag är Strömsborg en plats som välkomnar alla. Det är en idyllisk liten pärla direkt vid sandstranden. De gamla husen ligger på rad som i en by. En ny promenadslinga på 500 m som även passar rullstolar är nyligen anlagd. Den omkringliggande skogen erbjuder underbara möjligheter till rekreation och meditation. Förhoppningsvis är vattnet fortfarande badvarmt.

Två av villorna på området,
Till vänster "Borgen" från 1905
och nedan "Elim" från 1911, nyligen
renoverad

Program:

9.00 avfärd från Östermalms torg,
antingen i egen bil eller minibuss.

9.30 Andakt och kort sightseeing i Täby kyrka. Fika
10.30 avfärd mot Strömsborg

12.00 ankomst Strömsborg, visning av området

12.30 Lunch

14.00 Framtidstankar Klas Lindberg
Samtal i grupper

16.00 Fritid

18.00 Grillfest och därefter hemresa

Kostnad 200:- per person.

Betalas antingen via Swish eller kontant vid ankomst.
Sista anmälningsdag 22 augusti.

Anmälan till Klas Lindberg 0708 54 03 00

Välkommen!

PROGRAM MAJ – SEPTEMBER 2023

Ons 17 maj kl. 15 Afternoon tea med bibelsamtal, Klas Lindberg, Apostlagärningarna, terminsavslutning

Sön 21 maj kl. 15 Nattvardsgudstjänst ”Anden låter mig veta.”
Klas Lindberg, Margareta Bengtson

Sön 28 maj kl. 11 Ekumenisk pingstgudstjänst i Humlegården med präster och pastorer från Östermalms Kristna Råd, Margareta Bengtson och Frälsningsarméns brassband. Ta med kaffekorg. Vid regn i Engelbrektskyrkan.

Sön 4 juni kl. 15 Gudstjänst ”Jesus har all makt!” Klas Lindberg

Sön 18 juni kl. 15 Nattvardsgudstjänst ”Syndarnas vän.”
Klas Lindberg, Margareta Bengtson

Lör 26 augusti kl. 9.00 – ca 20.30 Utflykt till Strömsborgs vilohem. Avfärd från Östermalmstorg. Aanmälan senast 23/8. Se annons

Sön 10 september kl. 15 Nattvardsgudstjänst ”Kristen enhet”
Klas Lindberg, Margareta Bengtson

Ons 13 september kl. 15 Bibelsamtal med Afternoon Tea, Apostlagärningarna Klas Lindberg

Sön 24 september kl. 15 Gudstjänst ”Var inte rädd.”
Klas Lindberg, Margareta Bengtson

Ons 27 september kl. 15 Bibelsamtal med Afternoon Tea, Apostlagärningarna Klas Lindberg

Varmt välkomna!

Evangeliska Brödraförsamlingen
Sibyllegatan 13
114 42 Stockholm

www.evangeliska.nu

info@evangeliska.nu
Tel. 070 8540300
PlusGiro 51202-0
SWISH 123 379 62 08